

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/101.00.1/ДФ/ОК2- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 14 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
педагогічних технологій та освіти
впродовж життя

31 серпня 2023 р., протокол № 11

Голова Вченої ради
Оксана ЧЕРНИШ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ НАУКИ»

для здобувачів вищої освіти третього (доктор філософії) освітнього ступеня
спеціальності 101 «Екологія»

освітньо-наукова програма «Екологія»

факультет гірничої справи, природокористування та будівництва
кафедра екології та природоохоронних технологій

Схвалено на засіданні кафедри
філософсько-історичних студій
та масових комунікацій
протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри

 Вадим СЛЮСАР

Гарант освітньо-наукової програми
 Ірина ПАЦЕВА

Розробник: д.філос.н., доц., зав. кафедри СЛЮСАР Вадим

Житомир
2023 – 2024 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/101.00.1/ДФ/ОК2- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 14 / 2

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-науковий ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 10 «Природничі науки»	Нормативна
Модулів – 1	Спеціальність 101 «Екологія»	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		1-й
Загальна кількість годин -150		Семестр
		2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи – 5,37	Освітньо-науковий ступінь: «доктор філософії»	Лекції
		32 год.
		Практичні
		32 год.
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
86 год.		
	Індивідуальні завдання:	
	-	
	Вид контролю: екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 43% / 57%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Освітня компонента «Філософія науки» належить до циклу загальної підготовки нормативних освітніх компонент навчального плану підготовки здобувачів з 101 Екологія, освітньо-наукової програми «Екологія».

Метою дисципліни є оволодіння здобувачами вищої освіти філософськими основами та методологією наукового пізнання, розуміння сутності та специфіки наукових досліджень, їх структуру, ідеали, норми й цінності.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/101.00.1/ДФ/ОК2- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 14 / 3

Предметом дисципліни є закономірності та тенденції наукового пізнання як особливої діяльності щодо виробництва наукових знань, наука як соціальний інститут, наука в системі вищої освіти.

Завдання:

- засвоєння теоретичних знань про закономірності та тенденції наукового пізнання;
- освоєння стилю наукового мислення;
- формування вміння використання отриманих знань в наукових дослідженнях за спеціальністю «Екологія»;
- формування науково-методологічного світогляду через вивчення специфіки наукових знань та наукової картини світу;
- розуміти зміст філософії техніки та особливості технічної наукової діяльності.

Зміст навчальної дисципліни «Філософія науки» направлений на формування наступних компетентностей, визначених стандартом вищої освіти та освітньо-науковою програмою зі спеціальності 101 «Екологія»:

ЗК02. Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового та загальнокультурного світогляду із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

СК03. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері екології та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

Отримані знання з навчальної дисципліни «Філософія науки» стануть складовими наступних програмних результатів навчання за спеціальністю 101 «Екологія»:

РН01. Глибоко розуміти концептуальні принципи та методологію природничих наук, формулювати і перевіряти гіпотези, використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень і математичного та/або комп'ютерного моделювання з метою розв'язання значущих наукових та науково-прикладних проблем екології.

РН07. Мати сучасні концептуальні знання та високий методологічний рівень у сфері екології та на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/101.00.1/ДФ/ОК2- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 14 / 4

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Філософія науки: історія становлення та теоретичні засади

Тема 1. Філософія науки як спеціальна філософська дисципліна.

Предмет філософії науки. Етапи її розвитку. Основні функції філософії науки. Діалектика сучасної науки та філософії.

Тема 2. Природа науки.

Наука як особливий тип знання. Атрибутивні характеристики наукового знання. Співвідношення науки і філософії. Наукове і міфологічне знання. Наукове і повсякденне знання. Наукове і релігійне знання. Наукове і позанаукове знання.

Тема 3. Стадії розвитку науки.

Антична наука. Арістотель як перший філософ науки, як засновник формальної логіки. Наука в епоху Середньовіччя. Новоевропейський період розвитку науки: а) класичний етап; б) некласична наука; в) постнекласична наука. Роль експериментального методу у розвитку науки. Коперникова революція в науці. Метафізичне обґрунтування наукового дослідження Декартом.

Тема 4. Філософія науки XIX-XX ст.

Роль позитивізму, емпіріокритицизму, неопозитивізму, постпозитивізму у становленні філософії науки. Концепція наукового пізнання Е. Маха. Природна концепція світу Р. Авенаріуса. «Логічний атомізм» Б. Рассела. Концепція "мовних ігор" Л. Вітгентштейна. Концепція теоретичного реалізму П. Фейєрабенда. Вчення про теорію як форму наукового пізнання К. Поппера. Методологія науково-дослідницьких програм І. Лакатоса.

Тема 5. Особливості наукової діяльності. Етика науки.

Мова науки. Соціокультурна сутність науки. Наука і мораль. Етика науки. Персональна етика вченого. Основні функції науки. Етичні проблеми в контексті новітньої біотехнології, етика генно-інженерних досліджень. Структура етичного регулювання наукових досліджень.

Тема 6. Структура наукового знання.

Емпіричний і теоретичний рівні наукового знання. Загальнонаукові і загальнологічні форми наукового знання. Наукове поняття. Науковий закон. Наукова модель. Емпіричні форми наукового знання. Емпіричний закон. Теоретичні форми наукового знання. Ідеалізація. Теоретичний закон. Наукова

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/101.00.1/ДФ/ОК2- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 14 / 5

проблема. Наукова гіпотеза. Наукова картина світу. Теорія як ідеал наукового пізнання. Наукова теорія як складна система. Теорія і реальність. Дисциплінарна структура науки. Класифікація наук.

Тема 7. Методологія наукового пізнання.

Науковий метод на різних рівнях наукового пізнання. Наукові методи, методологічні принципи й інші регулятиви наукової діяльності. Емпіричні і теоретичні методи наукового пізнання (дослідження). Емпіричні методи наукового пізнання. Наукове спостереження. Вимірювання. Науковий експеримент. Теоретичні методи наукового пізнання. Ідеалізація. Уявний експеримент. Аксиоматичний метод. Формалізація. Математичне моделювання. Метод гіпотез і гіпотетико-дедуктивний метод. Загальнологічні методи наукового дослідження. Абстрагування. Порівняння. Аналіз і синтез. Індукція. Аналогія. Моделювання. Методологія науки і наукова раціональність. Фундаментальні і прикладні дослідження в науці. Структурно-функціональний аналіз як науковий метод. Методологія герменевтичного аналізу. Феноменологічна методологія науки. Методологічний плюралізм у філософії постмодернізму.

Змістовний модуль 2. Філософські основи сучасної науки.

Тема 1. Наука як соціальний інститут.

Наука як соціокультурний феномен. Історичний розвиток інституційних норм наукової діяльності. Еволюція способів трансляції наукових знань. Наука, людина, повсякденність. Наука як відповідь на людські потреби. Наука і економіка. Наука і влада. Проблема державного регулювання науки.

Тема 2. Наукові традиції та наукові революції.

Взаємодія традицій і виникнення нового знання. Проблема наукових традицій. Різноманіття наукових традицій. Наукові революції як перебудова підстав науки. Глобальні революції і зміна типів наукової раціональності. Відкриття раціональності в філософії античності. Концепція розвитку наукового знання К. Поппера. Концепція «наукових революцій» Т. Куна. Перша наукова революція і формування наукового твандь раціональності. Друга наукова революція і зміни в типі раціональності. Третя наукова революція і формування нового типу раціональності Четверта наукова революція: тенденції повернення до античної раціональності.

Тема 3. Філософські засади сучасної наукової картини світу.

Цілісність, ціле та тотальне ціле як типи цілісності систем, що самоорганізуються. Тотальне ціле як результат самоорганізації. Живе як

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/101.00.1/ДФ/ОК2- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 14 / 6

четвертий квантовий рівень організації природи. Філософські засади сучасної наукової картини світу: причинність і детермінізм. Філософська критика лапласівського детермінізму. Синергетика. Самоорганізація як спонтанне виникнення цілісних складних утворень в однорідному до цього середовищі. Математичні моделі динамічного хаосу. Філософські засади сучасної наукової картини світу: простір і час.

Тема 4. Особливості сучасного етапу розвитку науки.

Головні характеристики сучасної, постнекласичної науки. Освоєння саморозвиваючихся синергетичних систем і нові стратегії наукового пошуку. Глобальний еволюціонізм і сучасна наукова картина світу. Осмислення зв'язків соціальних і внутрішньо наукових цінностей як умова сучасного розвитку науки. Етичні проблеми науки ХХІ ст. Постнекласична наука і зміна світоглядних орієнтацій техногенної цивілізації. Сцієнтизм і антисцієнтизм. Роль науки в подоланні сучасних глобальних криз.

Тема 5. Філософське осмислення глобальних проблем сучасності.

Глобальні проблеми людства. Різноманіття філософських підходів до осягнення глобальних проблем. Глобальні проблеми сучасності та постнекласична методологія. Наука, техніка, технологія. Взаємозв'язок техніки і науки. Техніка як соціокультурний феномен. «Технократична концепція» та її критика. Концепція сталого розвитку суспільства. Роль науки у вивченні та розв'язанні глобальних проблем. Ноосферна стратегія сталого розвитку. Економіка в контексті глобальних проблем.

Тема 6. Болонський процес: наука і сучасна система вищої освіти.

Болонський процес як процес структурного реформування національних систем вищої освіти країн Європи. Історія розвитку Болонського процесу. Зміст і головні складові Болонського процесу. Учасники Болонського процесу. Організація наукової діяльності в ЗВО Європи. Еразмус як програма обмінів здобувачів, викладачів та науковців країн-членів Євросоюзу. Вища школа України в загальноцивілізаційному контексті. Напрямки структурного реформування вищої освіти України з огляду на Болонський процес.

Тема 7. Філософія техніки.

Поняття «техніка». Наука, техніка, технологія. Взаємозв'язок техніки і науки. Техносфера і технічна реальність. Технологія і її сучасні види. Технофілософська концепція Льюїса Мамфорда: вчення про «мегамашину». «Технократична концепція» та її критика. Техніка в контексті глобальних проблем.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08-05.01/101.00.1/ДФ/ОК2-2023
	Екземпляр № 1	Арк 14 / 7

Тема 8. Техніка як соціокультурний феномен.

Гуманітарний напрямок філософії техніки. Філософія техніки Х. Хосе Ортега-і-Гассет: техніка як виробництво надлишкового. Теорія технократичного перетворення суспільства. Технологічний детермінізм і технофобія.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Денна форма			
	Усього	у тому числі		
л		п	ср	
1	2	3	4	5
Модуль 1				
Змістовний модуль 1. Філософія науки: історія становлення та теоретичні засади				
Тема 1 Філософія науки як спеціальна філософська дисципліна	8	2	2	4
Тема 2 Природа науки	9	2	-	7
Тема 3. Стадії розвитку науки	11	2	2	7
Тема 4. Філософія науки XIX-XX ст.	16	4	4	8
Тема 5. Особливості наукової діяльності. Етика науки.	8	2	2	4
Тема 6. Структура наукового знання.	9	2	2	5
Тема 7. Методологія наукового пізнання	14	2	4	8
Всього	75	16	16	43
Змістовний модуль 2. Філософські основи сучасної науки				
Тема 1. Наука як соціальний інститут	8	2	2	4
Тема 2. Наукові традиції та наукові революції	9	2	2	5
Тема 3. Філософські засади сучасної наукової картини світу	9	2	2	5

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/101.00.1/ДФ/ОК2- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 14 / 8

Тема 4. Особливості сучасного етапу розвитку науки	11	4	2	5
Тема 5. Філософське осмислення глобальних проблем сучасності.	11	4	2	5
Тема 6. Болонський процес: наука і сучасна система вищої освіти.	9	2	2	5
Тема 7. Філософія техніки	9	-	2	7
Тема 8. Техніка як соціокультурний феномен	9	-	2	7
Всього	75	16	16	43
Разом	150	32	32	86

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Філософія науки як спеціальна філософська дисципліна	2
2.	Стадії розвитку науки	2
3.	Філософія науки ХІХ-ХХ ст.	4
4.	Особливості наукової діяльності. Етика науки.	2
5.	Структура наукового знання.	2
6.	Методологія наукового пізнання	4
7.	Наука як соціальний інститут	2
8.	Наукові традиції та наукові революції	2
9.	Філософські засади сучасної наукової картини світу	2
10.	Особливості сучасного етапу розвитку науки	2
11.	Філософське осмислення глобальних проблем сучасності	2
12.	Болонський процес: наука і сучасна система вищої освіти	2
13.	Філософія техніки	2
14.	Техніка як соціокультурний феномен	2
	Разом	32

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/101.00.1/ДФ/ОК2- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 14 / 9

6. Самостійна робота

Змістовний модуль 1. Філософія науки: історія становлення та теоретичні засади

1. **Філософія науки як спеціальна філософська дисципліна.**

Діалектика сучасної науки та філософії.

2. **Природа науки.**

Наука – ненаука: проблема демаркації.

Науковість знання.

3. **Стадії розвитку науки.**

Становлення переднауки у стародавніх цивілізаціях.

4. **Філософія науки XIX-XX ст.**

Концепція "мовних ігор" Л. Вітгентштейна.

5. **Особливості наукової діяльності. Етика науки.**

Мова науки.

6. **Структура наукового знання.**

Теорія і реальність.

Дисциплінарна структура науки.

Класифікація наук.

7. **Методологія наукового пізнання.**

Методологія науки і наукова раціональність.

Фундаментальні і прикладні дослідження в науці.

Змістовний модуль 2. Філософські основи сучасної науки

8. **Наука як соціальний інститут.**

Проблема державного регулювання науки.

9. **Наукові традиції та наукові революції.**

Відкриття раціональності в філософії античності.

10. **Філософські засади сучасної наукової картини світу.**

Математичні моделі динамічного хаосу.

11. **Особливості сучасного етапу розвитку науки.**

Осмилення зв'язків соціальних і внутрішньо наукових цінностей як умова сучасного розвитку науки.

12. **Філософське осмилення глобальних проблем сучасності.**

«Технократична концепція» та її критика.

Техніка в контексті глобальних проблем.

13. **Болонський процес: наука і сучасна система вищої освіти.**

Вища школа України в загальноцивілізаційному контексті.

14. **Філософія техніки.**

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/101.00.1/ДФ/ОК2- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 14 / 10

Техніка в контексті глобальних проблем.

15. Техніка як соціокультурний феномен.

Технологічний детермінізм і технофобія.

7. Методи навчання

- вербальні (проблемні лекції, лекції-дискусії, лекції з аналізом конкретних ситуацій, лекції-візуалізації, пояснення, розповідь);
- частково-пошуковий (евристичний);
- ситуаційний метод,
- наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація);
- частково-пошуковий (евристичний);
- метод проблемного викладу;
- практичні (творчі завдання).

8. Методи контролю

В основу системи оцінювання навчальної дисципліни покладено поточний та модульний контроль результатів навчання і принцип накопичення зароблених здобувачем вищої освіти балів.

Поточний контроль – це оцінювання засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу під час проведення аудиторних занять, при виконанні індивідуальної і самостійної роботи.

Контроль виконання індивідуальних завдань - захист індивідуального завдання.

Контроль виконання самостійної роботи здобувачами вищої освіти здійснюється на практичних заняттях дисципліни.

Модульний контроль – це оцінювання якості засвоєння навчального матеріалу змістових модулів. Модульний контроль проводиться у вигляді модульної контрольної роботи.

Підсумковий (семестровий) контроль:

1. Накопичення рейтингових балів в межах дисципліни проводиться в балах, які у підсумку переводяться у національну шкалу та шкалу ЄКТС.

2. Загальна кількість балів на останньому занятті з навчальної дисципліни оприлюднюється здобувачам вищої освіти та виставляється в відомість обліку успішності академічних груп.

3. У випадку погодження здобувача вищої освіти з оцінкою поточної успішності, вона вважається остаточною, враховується як результат семестрового контролю і вноситься у залікову книжку.

4. У разі незгоди здобувача вищої освіти з результатами поточної успішності, оцінка з дисципліни виставляється за результатами дистанційного

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/101.00.1/ДФ/ОК2- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 14 / 11

складання екзамену. До тестування допускаються здобувачі, які отримали 50 і більше балів.

5. У разі, якщо здобувач отримав від 0 до 59 балів, то в відомість за національною шкалою виставляється оцінка «незадовільно» («F» та «FX» відповідно до шкали ЄКТС).

Поточний контроль. В процесі поточного контролю здійснюється перевірка запам'ятовування та розуміння програмного матеріалу, набуття вміння висловлювати власну думку, опрацювання, публічного та письмового викладу (презентації) певних питань освітньої компоненти.

При **перевірці рівня засвоєння тем, винесених на самостійне опрацювання** оцінці підлягають: самостійне опрацювання окремих питань теми, написання рефератів.

При виконанні **модульних (контрольних) завдань** оцінці підлягають: тести, виконання письмових завдань під час проведення контрольних робіт, виконання індивідуальних завдань, інші завдання.

Основні методи поточного контролю:

- усне опитування;
- виступ на практичних заняттях (з презентацією, участь в дискусії);
- виконання практичних завдань (в тому числі, у цифровому освітньому середовищі);
- взаємоконтроль, рецензування відповідей інших здобувачів;
- захист індивідуального завдання;

Система підсумкового контролю. Формою підсумкового контролю є екзамен. Здобувач має право не складати екзамен і отримати оцінку за результатами ПМК, якщо він виконав всі види навчальної роботи без порушення встановлених термінів і отримав позитивну (за національною шкалою) підсумкову оцінку і позитивно (більш ніж на 60 балів) вирішив тестові завдання.

Якщо здобувач отримав незадовільну оцінку FX або не згоден з оцінкою за результатами ПМК, він повинен скласти екзамен.

9. Розподіл балів

Поточне тестування та самостійна робота															Сума
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	100
6	6	6	7	7	7	7	6	7	7	7	7	6	7	7	

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/101.00.1/ДФ/ОК2- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 14 / 12

Шкала оцінювання

За шкалою	Екзамен	Залік	Бали
A	Відмінно	Зараховано	90-100
B	Добре	Зараховано	82-89
C			74-81
D	Задовільно	Зараховано	64-73
E			60-63
FХ	Незадовільно	Не зараховано	35-59
F		Не зараховано	0-34

10. Рекомендована література

Основна література

1. Гоян І.М., Матвієнко І.С., Сторожук С.В., Філософія науки: навчальний посібник; за ред. С.В. Сторожук, 4-те видання, виправлене і доповнене. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2020. 420 с.
2. Добронравова І. С., Сидоренко Л. І., Чуйко В. Л. Філософія науки: підручник; за ред. І. С. Добронравової. Київ: ВПЦ "Київський університет", 2018. 255 с.
3. Ільїн В.В. *Україна в парадигмі фінансово-економічних викликів цивілізації. В Цивілізаційний вибір України і соціальний прогрес.*, Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2017. С. 108-134.
4. Максюта М., Соколова О. Філософія науки: гуманітарно-педагогічний синтез : монографія. Херсон : Олді-плюс, 2020. 310 с.
5. Поліщук І. Є., Галіченко М. В. Філософія та методологія науки у контексті сучасної університетської освіти. *Перспективи. Соціально-політичний журнал.* 2021. № 4. С. 146-152. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Perspekt_2021_4_21 .
6. Розман І. І. Філософія і методологія: динаміка розвитку науки. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Педагогіка. Соціальна робота.* 2022. Вип. 1. С. 242-244. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuped_2022_1_55 .
7. Griffen L. O., Ryzheva N. O. Artificial intellect and human nature. *Studies in history and philosophy of science and technology.* 2023. Vol. 32 № 1. Pp. 3 – 18. <https://vestnikdnu.dp.ua/index.php/ifnit/article/view/144/151>
8. Slyusar V. M., Koval V. O. Advertising in the modern urban space: a socio-philosophical analysis. *Zhytomyr Ivan Franko State University Journal. Philosophical Sciences.* 2020. № 2(88). 146-156. [https://doi.org/10.35433/PhilosophicalSciences.2\(88\).2020.146-156](https://doi.org/10.35433/PhilosophicalSciences.2(88).2020.146-156)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/101.00.1/ДФ/ОК2- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 14 / 13

9. Slyusar V., Kozlovets M., Horokhova L., Chaplinska O. Phenomenon of targeted advertising in postpanoptic society. *Humanities Studies: Collection of Scientific Papers*. 2021. 8 (85). P. 48–56. doi: <https://doi.org/10.26661/hst-2021-8-85-05>

10. Slyusar V. M., Shkil L. L., Slyusar M. V. Substantive approach to the definition of "advertising": philosophical and communicative aspect. *Zhytomyr Ivan Franko State University Journal. Philosophical Sciences*. 2021. 9 (86). P. 103 – 112. doi: [https://doi.org/10.35433/PhilosophicalSciences.2\(90\).2021.103-112](https://doi.org/10.35433/PhilosophicalSciences.2(90).2021.103-112)

11. Yakovleva O., Slyusar V., Kushnir O., Sabovchuk A. New Trends in Scientific and Technological revolution (STR) and Transformation of Science and Education Systems in the Paradigm of Sustainable Development. *E3S Web of Conferences. EDP Sciences*. 2021 Vol. 277. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202127706006>

Допоміжна література

1. Вступ до філософії (Payne). Філософія науки. [https://ukrayinska.libretexts.org/%D0%93%D1%83%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%B0%D1%80%D0%BD%D1%96_%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%B8/%D0%A4%D1%96%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%84%D1%96%D1%8F/%D0%92%D1%81%D1%82%D1%83%D0%BF_%D0%B4%D0%BE_%D1%84%D1%96%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%84%D1%96%D1%97_\(Payne\)](https://ukrayinska.libretexts.org/%D0%93%D1%83%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%B0%D1%80%D0%BD%D1%96_%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%B8/%D0%A4%D1%96%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%84%D1%96%D1%8F/%D0%92%D1%81%D1%82%D1%83%D0%BF_%D0%B4%D0%BE_%D1%84%D1%96%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%84%D1%96%D1%97_(Payne))
2. Гудков С. Філософія економіки: праксеологічне значення для України. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2018. № 1. С. 45-55.
3. Кадикало А. М. Аспекти трансформації орієнтирів наукового мислення. *Практична філософія*. 2016. № 4. С. 134 – 140.
4. Кузь О. М., Чешко В. Ф. Філософія науки: навчальний посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 1
5. 72 с.
6. Литовченко І. В. Віртуалізація соціальної реальності та соціальних інститутів в умовах розвитку інформаційного суспільства. *Вісник Національного Авіаційного Університету. Серія: Філософія. Культурологія*. 2020. №. 1. С. 64-66. Режим доступу: <https://doi.org/10.18372/2412-2157.33.15641>
7. Петрушенко В. Л. Філософія і методологія науки: навч. посіб. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2016. 184 с.
8. Петькун С. М., Шеремета О. М., Пенцак П.В. Інформаційні комунікації як філософія бізнесу. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2019. № 4 (30). С. 123 – 128.
9. Рябченко В.І. Вища школа України в загальноцивілізаційному контексті: соціально-філософський аналіз з позицій світоглядно-

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/101.00.1/ДФ/ОК2- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 14 / 14

компетентнісного підходу. [Монографія]. Київ: Фітосоціоцентр, 2015. 674 с.

10. Семенюк Е., Мельник В. Філософія сучасної науки і техніки: підручник Вид. 3-тє, випр. та допов. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 364 с.

11. Синяков С. В., Юрченко Е. А. Філософія та економічна наука. *Економіка та управління на транспорті*. 2016. Вип. 3. С. 154–160.

12. Філософія глобальних проблем сучасності: Навч. посібн. для студ. вищих технічних навчальних закладів [Кол. авторів; за наук. ред. Арістової А. В.; упорядн. словн. Волобуєва С. В.]. Київ: НТУ, 2016. 184 с.

13. Ханстантинов В.О. Філософія науки: курс лекцій. Миколаїв: МНАУ, 2017. 188 с.

14. Ченбай Н. А. Трансформації духовної культури особистості в умовах становлення інформаційного суспільства. *Вісник Національного авіаційного університету. Філософія. Культурологія*. 2018. № 1, С. 129-132. Режим доступу: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Vnau_f_2018_1_32.pdf

15. Штанько В. І. Філософія і методологія сучасної науки. Підручник. Харків, 2017. 177 с.

16. Ящук Т. І. Господарство як предмет аналізу в сучасній практичній філософії. *Філософська думка*. 2017. № 3. С. 24–40.

11. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Електронна бібліотека Державного університету «Житомирська політехніка» <http://eztuir.ztu.edu.ua/>

2. Бібліотека українських підручників [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://pidruchniki.ws/>

3. Архів журналу «Epistemological studies in Philosophy, Social and Political Sciences» <https://visnukpfs.dp.ua/index.php/PFS>

4. Архів журналу «Humanities Studies» <http://humstudies.com.ua/issue/archive>

5. LibreTexts: <https://ukrayinska.libretexts.org/>